

Vladimir Krivic

NEKATERE IZKUŠNJE IN PROBLEMI DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA V SLOVENIJI

Pred kratkim so bile zaključene volitve novih delavskih svetov na področju industrije. Napravljen je bil temeljit obračun dosedanjega dela. Ta kaže, da se vedno večje število delavcev neposredno uveljavlja v svetih in komisijah delavskega upravljanja. V večjih tovarnah je šlo skozi delavske svete in komisije že povprečno okrog 20%, v srednjevelikih tovarnah pa že 30—40% delavcev in namencev; v majhnih tovarnah — kot znano — sodelujejo vsi v delavskem svetu.

V večjih tovarnah in podjetjih je pokazala praksa, da je težko dobro gospodariti brez pomoči delavskih svetov po obratih. Zanimiv je primer železarne na Jesenicah, kjer so zmanjšali število članov centralnega delavskega sveta, okrepili pa obratne delavske svete. Pokazalo se je namreč, da je zaradi številčnosti in neoperativnosti posegal doslej upravni odbor večkrat v pristojnosti delavskega sveta. Kompetence obratnih delavskih svetov so fundirali predvsem s tem, da jim bodo prepuščali del sredstev za obnavljanje — del amortizacije. Veletna praksa obratnih delavskih svetov na Jesenicah dokazuje, da v velikih tovarnah brez obratnih delavskih svetov sploh ni mogoče intenzivno razvijati socialističnih odnosov in gospodarstva ter krepiti neposredni interes in pobudo zlasti pri novejših in mlajših delavcih v tovarni. Ti so pa v veliki večini celo na Jesenicah, ki so sicer stara tovarna. Koliko bolj pereč je ta problem v novih tovarnah, ki imajo nov, mlad in večinoma polkmečki kolektiv!

Z obratnimi delavskimi svetovi so dosegli, da se manjša vprašanja pretresajo že na obratih in ne obremenjujejo z njimi centralnega delavskega sveta, ki se zdaj lahko posveča splošno važnim in težjim vprašanjem podjetja. Pokazalo se je tudi, da je mogoče v večjih podjetjih zelo pospešiti vraščanje mladih in novih delavcev v problematiko podjetja prav preko obratnih delavskih svetov, ki so jim bližji in enostavnejši.

Polaganje obračuna pred volivci

Člani DS danes praktično v glavnem obveščajo svoje volivce o svojem delu le na obratnih zbiorih delavcev. Ta oblika bi se morala bolj utrditi in obvezno uporabljati. Morda bi bilo koristno tako, kakor so uredili ponekod, ko so vnesli v pravilnik delavskega sveta določbo, v kakšnem časovnem razmaku in o katerih posebnih vprašanjih se morajo sklicevati zbori delavcev s poročilom DS.

Druga oblika, ki doprinese k razširitvi kroga odgovorno sodelujočih in k boljšemu delu svetov so — stalne inčasne komisije. Teh se danes poslužuje domalega vsa podjetja v vedno večjem številu. (Najčesteje se formirajo stalne komisije za tarifni pravilnik, za prošnje in pritožbe, stanovanjska komisija, komisija za premije ter zadnje čase zlasti kadrovska komisija).

Povsod, kjer so razvili delo po komisijah ugotavljajo, da so seje DS bolj pripravljene, razprava krajša in na višji ravni.

Delavski sveti se v razliko od prejšnjih let uspešno ukvarjajo že s širšimi gospodarskimi, socialnimi in kadrovske problemi, ki so bistvenega pomena za podjetja (plan, potrebe tržišča, izkoriščanje strojnega parka, zaščita dela, občasni finančni in količinski pregled proizvodnega plana, tarifni in premijski pravilnik ter pravilnik o normah, delovna pravila in podobno).

Ugotovimo lahko, da so delavski sveti dosegli med drugim velike uspehe v pogledu delovne discipline domalega povsod, kar je priznanja vrednem uspehu zlasti tam, kjer imajo mnogo delavcev, ki stanejo daleč od tovarne. Večinoma so uspehi delavskih svetov tudi s prizadevanjem za povečanje storilnosti dela in zmanjšanje fluktuacije. Resno so pristopili k vprašanju kooperacije med podjetji in okrepili stik z zbori proizvajalcev.

Povezovanje z organi družbenega upravljanja v občini in okraju

Novi delavski sveti si zastavljajo predvsem še dve nalogi, ki jih stari delavski sveti povečini niso uspeli izvršiti: — uvesti strožji režim glede varčevanja pri materialnih stroških in

— doseči tesno povezavo z občino in njenimi svetovi, ter organi družbenega upravljanja v zdravstvu, socialnem varstvu, šolstvu itd. v občini in okraju.

Glede sestava novih delavskih svetov moramo ugotoviti, da se opaža velik napredek v izvolitvi večjega števila mlajših delavcev, medtem ko je le napredovala — in še to izjemoma — udeležba žensk.

Nadalje moramo ugotoviti veliko obetajoč korak naprej v tem, da se je začela tudi Socialistična zveza življe zanimati za delavske svete, kar dokazujejo že volilne priprave. Organizacije Socialistične zveze čedalje močneje čutijo — in to celo take po pretežno kmečkih terenih, da ni mogoče uspešno voditi gospodarskih, komunalnih pa tudi drugih poslov brez krepitve DS in povezave z njimi. Tako so organizirale že nekatere občinske organizacije SZDL posvetovanja z delavskimi svetovi na svojem področju, ki so se pokazala izredno posrečena oblika.

Vse to pomeni, da prevzemajo delavske svete v roke

mlajše, iniciativnejše sile in da se začneja vpliv tovarn in delavskih svetov odločneje in neposredneje čutiti v celotnem družbenem življenju na področju komune in okraja.

Ko ugotavljamo uspehe in slabosti dela DS, se moramo zavedati, da so delali v sorazmerno težkih in neurejenih gospodarskih pogojih. To pa

Vladimir Krivic

zelo dviga njihove uspehe in delno zmanjšuje oziroma opravičuje marsikatero slabost. To pa seveda hkrati povečuje odgovornost novih delavskih svetov, ki delajo v stabilnejših gospodarskih pogojih.

Afirmacija novega komunalnega sistema

Drugo aktualno vprašanje, ki ga moramo nekoliko širše obravnavati, je uveljavljanje samouprave v občinah in okrajih.

Preteklo je komaj dobrega pol leta, odkar smo začeli z novim komunalnim sistemom pa se že očitno vidijo njegove prednosti, kar priznavajo celo tisti, ki so imeli prej dosti pomislekov. Ta afirmacija novih občinskih in okrajnih organov je dosežena v še dokaj težkih materialnih in kadrovske pogojih.

Uspeh ni zgolj v tem, da smo vključili v neposredno upravljanje v občinske in okrajne organe množico novih državljanov; on je tudi v tem, da smo približali pravo ljudstvu, da se je okrepila ljubitost ter nadzor nad poslovanjem. Posebej pomembno pa je, da se razvija skrb za varčevanje in preudarno gospodarjenje ter da se je izvršila domalega povsod preorientacija na iskanje in razvijanje lastnih, novih gospodarskih virov. Pravtako so začele občine voditi bolj sistematično politiko štipendiranja, da si v bodoče zagotovijo dober strokovni kader. Število štipendiranih je sorazmerno zelo veliko, če pomislimo, da občine in okraji (brez podjetij) štipendirajo okrog 4000 dijakov in študentov srednjih in visokih šol.

Toda to so pravzaprav »notranji« uspehi občin in okrajev. Se mnogo važnejši se »zu-

nanji« napor. Ti zadevajo predvsem vprašanje, koliko so dosegli koordinacijo z gospodarskimi organizacijami, socialno-zdravstvenimi ustanovami in družbeno-političnimi organizacijami in društvi.

Ugotoviti moramo, da je dosežen zelo pomemben uspeh glede medsebojne pomoči novih občin in kmetijskih zadrug. Prakticirajo se že dalj časa mesečna posvetovanja, ki se jih udeležujejo politični, zadrugni in občinski funkcionarji. Morda bi kazalo sedaj že iti na širša občinska posvetovanja, kakor tudi na boljše in obsežnejše seznanjanje javnosti s sklepi takih posvetovanj; taki predlogi so se že pojavili na terenu.

Zelo pereče in nerešeno pa je še vprašanje razvijanja in pomoči kmetijskim zadrugam v neposredni okolici mestnih občin; te so pokazale doslej malo razumevanja za rešitev tega, prav za mesta v pogledu preskrbe važnega vprašanja.

Prav v zadnjem času je storjen precejšen korak naprej tudi v povezavi občin z delavskimi svetovi; toda to je žal zaenkrat še omejeno na manjši del občin. Praksa pa dokazuje, kar opažamo na nekaterih izredno pozitivnih primerih, kako je zaživela komunalna in gospodarska dejavnost ter politično in društveno življenje, kjer je ta odnos že dalj časa urejen. Pokazalo se je, kake rezerve je še vse možno izkoristiti, materialne in osebne, če se vskladijo napor. Koliko večji in za skupnost še pomembnejši bi lahko bili taki napori, če bi se pravilno vsklajevali s celotnim razvojem okraja; tako pa se včasih dogodi, da zaradi tega nekateri predeli okraja pretirano zaostajajo, kar konec koncev slabi gospodarsko in politično moč celotnega okraja, oziroma je ne razvija v maksimalno možni meri. S tem ne mislim reči, da je treba orientirati sredstva na vasi, ker je znano, da imamo daleč najbolj pereče probleme glede komunalne izgradnje, stanovanj, šolskega prostora itd. prav v industrijskih centrih in mestih. Tu mislim zlasti tudi na pomoč pri ustanavljanju raznih obrtnih delavnic, pomoč pri opremitvi trgovine, pomoč pri razširitvi zastarelega obrata itd.

V tem pogledu čaka zbere proizvajalcev velika naloga, kajti te naloge se povečini še niso povsod lotili z zadostno vneto. Posamezni pozitivni primeri pa že dokazujejo, kaj se da tu storiti s pravilnim delom. Zanimivo je, da so doslej pokazali tu več iniciative zbori proizvajalcev v industrijsko slabše razvitih predelih. Ugotoviti moramo, da se kaže čedalje večji interes za ustanovitev zborov proizvajalcev tudi na občinah. Le-ti bi lahko seveda mnogo doprinele k pravilnemu usmerjanju delavskih svetov in zadrug.

Nad 10.000 članov v okrajnih in občinskih svetih

Povezanost občin in okrajev z organi družbenega upravljanja v zdravstvu, prosveti in socialnem skrbstvu se krepi in razvija predvsem z razvijanjem in krepitvijo občinskih in okrajnih svetov. Tu v teh svetih je nastalo tudi najprirodnejše torišče (poleg dela v društvi, ki vlagajo tudi ogromen delež naporov za razvoj družbenega upravljanja) in stičišče dela raznih družbenih, političnih organizacij in društev.

Morda ni odveč, da navedem primer ene najrazvitejših občin v Sloveniji, občine Kranj, ki ima sedaj že 16 svetov. Poleg 10 svetov, ki so bili predvideni v tipskem statutu, so se ustanovili pri nas še tile občinski sveti: svet za kmetijstvo, svet za turizem in gostinstvo, svet za urbanizem, svet za telesno vzgojo, svet za ribištvo, svet za obrt, svet za plan in finance, svet za industrijo, svet za trgovino.

Prav tako so se zadnji čas nadalje razvijali okrajni sveti. Največ svetov ima sedaj okraj Koper, in sicer 12 (po vskladitvi z reorganizacijo državne uprave pa jih bo imel 14—15).

Konec januarja 1956 smo imeli v LR Sloveniji v okrajnih in občinskih svetih 10.042 članov. Odtlej pa se je s formiranjem novih svetov povečalo število za preko 1500, tako da imamo v teh svetih danes že preko 11.500 državljanov in odbornikov. Slabost, ki se kaže glede sestava svetov je še v tem, da so v njih še slabo zastopani delavci in ženske. Delavcev je v okrajnih svetih 9%, v občinskih pa 16%, žensk pa je v okrajnih svetih 11%, v občinskih svetih pa 15%. Kot pozitivno je treba pri tem omeniti, da se odstotek delavcev vendarle počasi rahlo dviga.

Zapostavljanje upravnih organov in administracije

Morda je danes največja slabost, ki se pojavlja po nanih občinah in okrajih, da spričo bohotnega razvoja organov družbenega upravljanja, podcenjujejo vlogo upravnih organov in administracije. Malo je še prodrla prepričanje, da je mogoče dvigniti kvaliteto delo občin in okrajev le z upravo, ki bo dovolj samostojna, neodvisna od volje posameznikov in strokovno na višini ter politično toliko razvita, da bo sposobna življenjsko pa vendar dosledno uveljavljati zakonitost. Zakaj danes z marsikaterimi drobnimi upravnimi posli bremenimo predstaviške organe in svete, da ne morejo v redu izvrševati svoje družbeno politične vloge? Ali ni morda vzrok prav v tem, da se bojimo upravi dati tako samostojnost in položaj, da bo upala te naloge izvrševati. Bojimo pred birokratizmom v tej smeri danes ni na mestu, ker so tu zvezni in republiški zakoni na eni strani, na drugi

(Konec na 13. strani)

Poslovanje kmetijskih zadrug z zadružniki po odprtem računu

Poslovanje zadrug z zadružniki na podlagi odprtega računa je bilo doslej v navadi v raznih oblikah, toda se ni preveč razširilo, ker ni bilo zakonsko urejeno. Poslovanje na podlagi odprtega računa imenujemo prevzemanje poljedelskih pridelkov od zadružnikov, da bi jih kasneje zadruga prodala, brez določitve nabavne cene; končni obračun in plačilo za prevzete pridelke dobijo zadružniki šele po opravljeni prodaji.

Odnosi, ki izhajajo iz takšnega poslovanja, doslej niso bili regulirani enotno. Precej so bila deljena mnenja o tem, ali, kako in v kakšnih količinah zadruga lahko tako poslujejo z zadružniki. Zadruga torej niso imele možnosti, da bi razvile to poslovanje, niti pri zadružnikih ni bilo potrebnega ekonomskega zanimanja. Zato sprejete odločbe o poslovanju splošnih kmetijskih zadrug z zadružniki na podlagi odprtega računa omogoča, da zadruga v svojem nadaljnjem delu dosežejo boljše uspehe, zlasti glede ekonomskega povezovanja z zadružniki.

S tem da svoje proizvode odstopi zadrugi, da bi jih prodala, zadružnik ne preneha biti njihov lastnik. Zadruga tu nastopa le kot posrednik, ki opravi ves posel od prevzema do prodaje v svojem imenu, toda v korist zadružnika.

Pri predaji kmetijskih pridelkov zadrugi zaradi prodaje, zadružniki lahko vzamejo na račun za oddane pridelke akontacijo v sporazumno določenem znesku.

Zadruga prevzema skrb za tržišče in iskanje kupca. Če bi pri poslovanju na podlagi odprtega računa nastala kakšna škoda na prevzetih pridelkih, ki ne bi bila povzročena zaradi takega ali drugačnega manipuliranja, pada ta škoda v breme zadružnika, ki jih je oddal.

Zadruga ima seveda interes, da kot komisionar pazljivo manipulira s prevzetim blagom, saj vsaka škoda zmanjšuje tisti del, ki ga kasira po opravljeni prodaji.

Zadruga si morajo prizadevati, da pri poslovanju na podlagi odprtega računa prevzemajo večje količine, saj to občutno zmanjšuje stroške prevzema, vskladiščenja in prodaje prevzetih proizvodov. Čim bolj se zmanjšujejo ti stroški, tem večja je razlika, ki jo je treba plačati zadružnikom, pa tudi tisti del, ki ga zadruga obdrži kot prispevek k lastnim skladom.

Ko zadruga razen tega opravlja še obdelavo ali dokončno obdelavo prevzetih proizvodov in jih nato proda, obračuna z zadružniki tako, da najprej plača stroške, ki jih je imela v zvezi s prevzemom, skladiščenjem, obdelavo in prodajo proizvodov (vključno tudi eventualno izgubo), od odstopa pa zadružnikom izplača znesek, ki po oceni zadruga ustreza krajevni tržni ceni za ta proizvod v času, ko ga je zadruga prevzela. Od ostanka potem zadruga obvezno obdrži najmanj 50 odstotkov kot prispevek k lastnim skladom, drugo pa izplača zadružnikom, od katerih je prevzela obdelane proizvode.

S tem da je poslovanje na podlagi odprtega računa sedaj urejeno, so zadruga dobile mnogo širšo možnost za sodelovanje z zadružniki. Zadruga tako la-

že pride do obsežnejših sredstev za učinkovitejšo dodeljevanje neposredne pomoči zadružnikom. Razen tega bodo zadruga sedaj sposobne, močnejše usmerjati zadružnike k proizvodnji tistih kmetijskih pridelkov, ki jih zahteva tržišče. Zadružnikom pa se po drugi strani zagotavlja boljše cena za njihove pridelke, s tem pa tudi večja nagrada za njihov trud. S tem se tudi doseže večja zainteresiranost zadružnikov za čimboljše

Upravljanje skladov za pospeševanje kmetijstva

Na podlagi enoletnih izkušenj v upravljanju skladov za pospeševanje kmetijstva so bile sprejete nekatere spremembe v upravljanju skladov. Glede na naloge skladov za pospeševanje kmetijstva je bilo nujno natančno določiti nekatere odredbe o upravljanju in pred njihove organe upravljanja postaviti večjo odgovornost.

Z zveznimi republiškimi skladi ne upravljajo več upravni odbori skladov, temveč upravni odbori Zveze kmetijskih zbornic FLRJ ali republik. Z okrajnimi skladi za pospeševanje kmetijstva upravljajo upravní odbori

delo zadruga, od česar je v veliki meri odvisno to, koliko bodo zadružniki dobili za pridelke, ki so jih odstopili zadrugi. Če sprejema od zadružnikov čimveč kmetijskih proizvodov, da bi jih prodala, je zadruga sposobna, da se organizacijsko in poslovno okrepi in dvigne na višjo stopnjo trgovanja, da se bolje usposobi za iskanje ustreznega tržišča, — kar vse v zadnji posledici koristi samim zadružnikom.

Upravljanje skladov za pospeševanje kmetijstva

skladov, ki jih imenuje okrajni ljudski odbor.

Skladi za pospeševanje kmetijstva so proračunski, čeprav se sredstva skladov, ki se ne porabijo med letom, prenašajo v prihodnje leto.

Dohodki in izdatki skladov za pospeševanje kmetijstva se torej določajo in odobravajo v predračunih skladov po odredbah temeljnega zakona o proračunih ali po odredbah te uredbe.

Predsednik upravnega odbora sklada izdaja naloge za izvrševanje predračuna dohodkov in izdatkov sklada, kontrolo pa

opravlja upravni organ, ki je pristojen za finančne posle. To ima poseben pomen, ker zagotavlja bolj racionalno izkoriščanje sredstev skladov in temeljitejšo analizo pri pripravljanju predračuna dohodkov in izdatkov.

Viri sredstev

Z uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o upravljanju skladov za pospeševanje kmetijstva so natančneje določeni viri sredstev skladov. Za zvezni sklad se zagotavljajo sredstva iz dela davka na dobiček, ki ga vsako leto določa zvezni družbeni plan. Sredstva za republiške sklade in sklade avtonomnih enot se zagotavljajo iz dela davka na dohodek iz kmetijstva, ki ga določa republiški družbeni plan. Ta sredstva ne morejo biti manjša od dela, ki ga določa zvezni družbeni plan. Sredstva okrajnih skladov za pospeševanje kmetijstva se zagotavljajo iz taks na orodja za proizvodnjo (mlatilnice, mlinci, itd.) in od taks za mletje, hibridne vinograde, od skupnih dohodkov taks na delovno živino in posebej od dohodkov od obdelave zapuščenega zemljišča. Ze samo to dokazuje prednost uvedbe omenjenih taks, ker sredstva, ki so tako zagotovljena, ostanejo v celoti na področju okraja ali občine in se uporabljajo za pospeševanje kmetijske proizvod-

nje ali prometa in predelave kmetijskih pridelkov. Razume se, da se sredstva skladov lahko zaotovijo tudi iz drugih dohodkov, ki jih določajo zvezni predpisi.

Namen skladov

Uredba točno določa namen skladov in posamezne naloge. Tako je določeno, da se sredstva prvenstveno uporabljajo za gradnjo in pospeševanje kmetijskih služb, kot so npr. veterinarske postaje in ambulante, postaje za umetno oplojevanje, postaje za merinizacijo ovac, pripustne postaje, semenske in selekcijske postaje, kobilarne, inkubatorske postaje itd. Ta sredstva se nadalje lahko uporabljajo v prvi vrsti za izvajanje ukrepov za pospeševanje kmetijstva, kot je uvedba selekcioniranega semena, poskusi s semenom in umetnim gnojilom, poskusi z vzdrževanjem in krmiljenjem živine itd. Uporabljajo se lahko tudi za financiranje določenih raziskovalnih del v kmetijstvu, za propagandne filme, nagrajevanje na razstavah, sejnih, itd.

V smislu teh sprememb je izdana uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanavljanju skladov za pospeševanje gozdarstva in za upravljanje tem skladi. Razlike v tej uredbi so samo v tem, da ta določa ukinitve občinskih skladov za pospeševanje gozdarstva in prenos teh sredstev kakor tudi obveznosti teh skladov na okrajne sklade.

B. V.

PREDPISI O DRUŽBENIH INVESTICIJSKIH SKLADIH

Četudi smo prakticirali že daljšo vrsto let investiranje na podlagi ekonomskega načela, so se do letos pri nas gospodarske investicije vlagale delno iz proračunskih sredstev in delno iz investicijskih skladov. Izvajanje sredstev za gospodarske investicije iz drugih proračunskih sredstev v posebne namenske sklade omogoča investiranje v skladu z zahtevami rentabilnosti (s konkurzi) preko bančnega aparata.

V izdelavi našega gospodarskega sistema je posebno poudarjen pomen izvajanja sredstev za investicije v gospodarstvu iz proračunskih sredstev kot potrošnih. To načelo se je izrazilo v zveznem družbenem planu za leto 1956, v izdelavi sistema razdeljevanja skupnega dohodka gospodarskih organizacij in v izdelavi proračunskega in davčnega sistema. To seveda ne pomeni prekinitev vsakršne zveze med proračunom in gospodarstvom. Politično-teritorialne enote še vedno lahko pomagajo razvoju gospodarstva s proračunskimi sredstvi, toda predvsem z dotacijami družbenim investicijskim skladom.

Razpolaganje s skladi

Z novo uredbo o družbenih investicijskih skladih so opredelili in izpopolnili načine investiranja v gospodarstvo iz družbenih investicijskih skladov. Ta uredba je določila načela o razpolaganju s sredstvi splošnega investicijskega sklada in o načinu njegove uporabe in uporabe investicijskih skladov ljudskih republik, avtonomnih enot, okrajev in občin. V nasprotju z dosedanjimi uredbo, ki je urejala samo vlogo banke in način dodeljevanja posojil, je nova uredba o družbenih investicijskih skladih obdelala principe

razpolaganja s sredstvi iz teh skladov.

Osnovno načelo nove uredbe je to, da so družbeni investicijski skladi splošno-družbeni in da določa smernice za uporabo njihovih sredstev zvezni družbeni plan.

Ljudski odbori in izvršni svet izdajajo predpise, s katerimi določajo namen sredstev družbenih investicijskih skladov v mejah, ki jih določa ustrezen družbeni plan. Ti organi lahko usmerjajo uporabo teh sredstev samo po gospodarskih panogah, strokah ali skupinah gospodarskih organizacij. Nadaljnje razdeljevanje sredstev za posamezne investitorje se opravlja izključno na konkurzu, ki jih razpisuje banka. Politično-teritorialne enote torej ne morejo odrediti individualnih koristnikov posojil za investicije. Kot izjema — da bi bila zagotovljena gradnja določenih posebno pomembnih gospodarskih objektov — je določeno, da samo zvezni družbeni plan lahko določi posamezne koristnike posojil za investicije iz družbenega sklada. Da bi bili zagotovljeni poenoteni pogoji investiranja, se sredstva za investiranje v gospodarstva iz drugih skladov lahko dodeljujejo samo preko družbenih investicijskih skladov. Sredstva družbenih investicijskih skladov se izjemoma lahko uporabljajo tudi za negospodarske investicije, če to določa družbeni plan politično-teritorialne enote v mejah, ki jih določajo zvezni predpisi.

Kreditni mehanizem

Sredstva družbenih investicijskih skladov se lahko dodeljujejo samo kot posojila. S tem je zagotovljeno stalno obnavljanje skladov. Odmikanje od tega pravila je lahko določeno samo v zveznem zakonu. Za nepred-

videne investicije pa, če jih zakon dovoljuje, se sredstva iz družbenih investicijskih skladov prav tako lahko dodeljujejo samo kot kredit.

Da bi se obdržalo načelo kreditiranja, je z uredbo določeno, da iz sredstev enega sklada ni mogoče dati dotacije drugemu skladu. Medsebojno dotiranje teh skladov bi onemogočilo akumuliranje prostih gospodarskih sredstev s pomočjo bančnega aparata.

Nova uredba omogoča paralelno financiranje gospodarskih investicij. Izvršni svet in ljudski odbor okraja ali občine namreč lahko določijo kredite iz družbenega investicijskega sklada tudi za investicije na področju drugih enot, ali investitorjem iz drugih politično-teritorialnih enot. Ta ukrep bo prispeval k vzajemnemu gospodarskemu dopolnjevanju in pomoči med politično-teritorialnimi enotami ter pospešitvi gospodarskega razvoja.

Sredstva teh skladov so družbena, namenjena so investicijam v gospodarstvo. Vlagajo se po banki in banka razpolaga s njimi posamič v skladu z določbami družbenih planov in s predpisi izvršnih svetov in ljudskih odborov okraja ali občine.

Banka manipulira s sredstvi iz teh skladov po predpisih o posojilih za gospodarske investicije. Pri tem banka upošteva predpise, ki se nanašajo na razpolaganje s sredstvi iz skladov, hkrati pa postopa po načelih bančnega poslovanja (zagotovitev rezerve zaradi likvidnosti, ocena rentabilnosti itd.). S tem je mogoče, da se sredstva iz družbenih investicijskih skladov uporabljajo na podlagi ekonomskih meril in da se hkrati uresničujejo določene smernice o njihovi uporabi.

B. Džinič

Nekatere izkušnje in problemi družbenega upravljanja v Sloveniji

(Nadaljevanje s 5. strani)

pa nadzor razvitega družbenega upravljanja. Nevarnost je bolj v tem, da bi družbene organe spreminjali v administrativno upravne, s čimer bi seveda nujno oslabilo zakonitost in strokovnost uprave in s tem okrepili birokratizem.

Na tem mestu ni mogoče podrobno govoriti o vlogi in problemih hišnih svetov, družbenih organov na področju socialne politike in zdravstva, o šolskih odborih, o organih upravljanja v kulturnih ustanovah, o potrošniških svetih in o zbornicah.

Krajevni odbori obsegajo zelo različno velika področja in število prebivalcev. Tako imamo ponekod okraje s povprečjem že na 250 prebivalcev, na en krajevni odbor, drugi okraj pa celo na 1850 prebivalcev. Odkod tako velika razlika? Ta ni posledica samo razsežnosti teritorija in razbitosti vasi in zaselkov, ampak tudi bojazni, da ne bodo številni KO oteževali dela občin. V resnici se je pokazalo prav narobe: tisti krajevni odbori, ki so pravilno formirani za področja ene vasi ali med seboj že tesno teritorialno povezanih bližnjih vasi, so v veliko pomoč občinam pri izvrševanju drobnih komunalnih vprašanj, pri povezavi z volivci, pri pripravi zborov volivcev in podobno. Tam pa, kjer so šli na večja področja, pa so ti krajevni odbori ali povsem neaktivni ali pa kažejo očitne tendence po občinskih pristojnostih.